

С.М. Білецька,
Національний університет “Острозька академія”,
м. Острог

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЧИТАННЯ У ФРАНЦУЗЬКОМУ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОМУ КОМПЛЕКСІ “CONNEXIONS 2”

У статті зроблено спробу розглянути еволюційні зміни ролі і місця читання та тексту у новому французькому навчально-методичному комплексі в світлі сучасних вимог щодо викладання іноземних мов.

In this article the attempt to reveal the evolutionary character of the changing of the role and the place of reading and the text in the new French textbook is made, that had been caused by modern methods of teaching.

Одним із основних факторів, що впливають на якість знань з іноземної мови є забезпечення студентів якісним навчально-методичним матеріалом. Єдиний освітній простір передбачає впровадження сучасних методик навчання, уніфікацію навчальних програм.

Викладачі французької мови не можуть поскаржитись на обмежений вибір автентичних навчально-методичних комплексів (НМК). Лише наш вищий навчальний заклад, де французька мова викладається, порівняно з іншими провідними закладами, недавно, їх зазнав вже безліч, а цього навчального року, підтримавши пропозицію аташе з лінгвістичних питань, перейшов на новий НМК “Connexions” видавництва Didier авторів відомих нам вже методик “Cadences”, “Bravo”, “Latitudes”, “Point par Point”. НМК “Connexions” складається з трьох циклів: “Connexions 1” “Connexions 2”, “Connexions 3”, які готують студентів набути вмінь та навичок рівнів А1, А2, В1 і містить матеріал обсягом засвоєння 100-120 годин кожного циклу.

Даний НМК створений з урахуванням вимог Загальноєвропейських рекомендацій з мовної політики та позитивних тенденцій у зарубіжній методиці навчання, таких як:

- комунікативний підхід;
- діяльнісний підхід;
- збалансованість матеріалу для навчання усній (говоріння, аудіювання) і писемній (читання, письмо) формам спілкування;
- використання автентичного матеріалу;
- відображення соціокультурних особливостей країни;
- орієнтація на особистість учня.

Домінуючі для даного НМК комунікативний та діяльнісний підходи до навчання перемістили об'єкт навчання з мовного матеріалу на мовленнєву діяльність, яка стає центром навчання у чотирьох основних її видах: читанні, говорінні, аудіюванні і письмі. Тому **актуальним** стає аналіз ролі та місця, яке відводиться читанню у даному НМК, оскільки багато вищих навчальних закладів перейшли до викладання французької мови за НМК "Connexions". Загально-відомо, що читання іноземною мовою як комунікативне вміння та засіб спілкування є важливим видом мовленнєвої діяльності та однією з головних цілей навчання. Зважаючи на важливість формування навичок і вмінь читання, ряд дослідників присвятили свої роботи вивченню шляхів підвищення ефективності навчання іншомовного читання. Всебічно вивчена його психофізіологічна природа та етапи здійснення діяльності читання (З.І. Кличникова, М.І. Жинкін, І.О.Зимня, О.О. Леонтьєв), визначені роль і місце читання у професійно орієнтованому навчанні іноземної мови (Т.С. Серова, С.К. Фоломкіна), виділені та охарактеризовані види читання (І.М. Берман, М.Л. Вайсбурд, О.Д. Кузьменко, Н.З. Магазова, Г.В. Рогова), розроблена методика навчання різних видів читання (І.М. Григоренко, А.К. Оперенко) з урахуванням вимог до матеріалів для читання за фахом (В.А. Бухбіндер, Г.А. Гринюк, Л.В. Добровольська, М.В. Ляховицький, Ф.М. Рожкова), з обґрунтуванням ефективних способів і засобів навчання та раціональної системи вправ для формування навичок і вмінь читання (М.А. Алієва, Г.В. Барабанова, М.Г. Вавілова, Т.Ф. Векшина, А.П. Гризуліна, Н.Н. Петрушевська, Т.Д. Протасова, Г.В. Рогова, Н.К. Скляренко) та контролю розуміння прочитаного (Н.М. Андронкіна, Н.В. Баришніков, Ж.В. Вітковська, Н.Ф. Коряковцева, А.Б. Юдіс). У даній статті враховано стан зазначених досліджень, і ми маємо **на меті** показати функціонально нові підходи до даного виду мовленнєвої діяльності, що застосовувалися авторами НМК *Connexions 2*[®]. **Завданнями** статті стає аналіз форм, тематики, обсягів та основних характеристик текстів комплексу

Отже, відповідно до домінуючих для даного НМК комунікативного та діялісного підходів, функціонально по-новому змінюються стратегії та підходи до читання у процесі оволодіння цим рецептивним видом мовленнєвої діяльності: із ілюстратора мовного навчального матеріалу воно перетворюється на дійсно діяльність, з усіма її атрибутами і структурою. Основним атрибутом стає мотив, який ініціює будь яку мовленнєву діяльність. Вправи НМК, що формують мотивацію, мають різний характер. Це вправи на асоціацію, вибір, підбір, знаходження логічного порядку, передбачення, вгадування, визначення наперед подій, колізій тексту. Мотив читання може провокуватись постановкою різних проблематичних питань до читання, відповіді на які можна отримати лише через читання тексту. Це

стимулює мовленнєву діяльність і, зазвичай, це стартовий майданчик для роботи над наступними завданнями, багатий матеріал для аналізу всіх граматичних явищ і лексичних структур. Читання може утруднюватись розбивкою тексту на частини і переміщенням їх з послідовним упорядкуванням, що обумовлює багатозорове, вдумливе читання, знаходження нової лексики, яка міститься в тексті. Все це спрямовано на навчання діяльності читання водночас із функціонуванням самої діяльності. Іншим атрибутом мовленнєвої діяльності є конкретна практична ціль, що досягається мовленнєвими діями під час роботи над матеріалом НМК упродовж трьох розділів кожного з чотирьох модулів, наприклад, *échanger des opinions, juger – comprendre les échanges d'un groupe de discussion, comprendre un communiqué officiel, comprendre un article de presse sur la publicité, un message électronique* і т.д.

Всі види мовленнєвої діяльності у НМК переплітаються, один вид непомітно переходить в інший. Так, з читання пропонується введення нового матеріалу у третьому розділі першого модуля НМК. На першій сторінці дається фото різних реклам з мікротекстами інтригуючих повідомлень. Після цього пропонується слухання інформації, пов'язаної з рекламою. Мовленнєва діяльність читання плавно і ненав'язливо переходить на аудіювання, розвиток їх підтримується наявністю необхідних виразів і продовжується під час виконання серії завдань. Читання може супроводжуватись будь яким наступним видом мовленнєвої діяльності, наприклад, письмом (написати листа, рецензію – висловити своє ставлення, думку тощо). Сам текст вбирає в себе матеріал всіх видів мовленнєвої діяльності. Це і текст читання, і текст слухання, і текст письма. Всі ці тексти утворюють віртуальний текст, метатекст [1, с. 45], який є продуктом мовленнєвої діяльності і який є, одночасно, результатом навчання. А тому тексти розміщені як на спеціально відведених для розвитку читання сторінках, так і на інших сторінках, присвячених розвитку аудіювання, лінгвокраїнознавчих сторінках тощо.

НМК вміщує різноманітні за формою, тематикою та обсягом друкованих знаків тексти, що характеризуються єдиним концептом, цілісністю, смисловим наповненням та інформативністю. За формою тексти в НМК різнопланові. Переважають публіцистичні та тексти з інтернет-сайтів, які знаходяться у кожному розділі. Статті з газет, журналів, звернення, офіційні промови, публічні виступи, подані в якості матеріалу для читання, часто супроводжуються статистичними даними, таблицями, схемами, графіками, даними опитувань. Такі тексти емоційно та інформаційно насичені. Мова текстів інтернет-сайтів часто дуже розкута, насичена вигуками, молодіжним сленгом, арго. На перших сторінках розділів НМК вміщені тексти туристичних реклам, надписів, табличок, заголовків, обкладинок журналів. Вони

характеризуються дотепністю, лаконічністю, милозвучністю, що забезпечує їм якнайлегшу вимову. В НМК *Connexions 2* автори подали лише один уривок з художнього твору, лауреата Нобелівської премії Жан-Марі Гюстава Ле Клезіо “Золота рибка”. Чому така перевага публіцистичним текстам та текстам з інтернет-сайтів? Імовірно, автори НМК враховували прагматизм студентів – систему їх читацьких мотивів, установок, інтересів та потреб. Серед потреб, які реалізуються в ході читання (естетичних, пізнавальних, комунікативних), важіль переноситься на більш прагматичні – дізнатися, отримати інформацію.

Тексти НМК невеликі за обсягом, а їх тематика має яскраво виражену комунікативну спрямованість, нова, актуальна, близька і цікава студентам, відповідає їх віковим особливостям. Всі тексти НМК є відображенням сучасного життя Франції, порушують соціально важливі теми та проблеми, такі як надмірність реклами, споживацьке суспільство, самотність, расизм, дискримінація, безробіття, відходи і охорона навколишнього середовища, знайомлять з деякими аспектами франкомовної культури, музики, мистецтва, з актуальними тенденціями моди, святами, дозволяють. Тексти підкріплені життєвими, яскравими ілюстраціями або фотографіями реальних людей, які формують предметне уявлення і допомагають кращому розумінню тексту. Їх автентичність перш за все помітна з лексичного та граматичного наповнення. Тексти емоційно забарвлені специфічною лексикою, зворотами, скороченнями, різними за структурою типами фраз. Іншою ознакою автентичності є власні назви. Поруч з загальновідомими *Louvre, Montmartre* зустрічаються менш відомі *musée Cernuschi, Carnavalet, Petit Palais*, старовинні назви регіонів, провінцій *Anjou, Tourrain*, назви невеликих міст *Quimper, Clermont-Ferrand, Angers*, нефранцузькі назви *Filmmuseum de Berlin, Galliera*, абрєвіатури та скорочення *TELE 2, pub, immo, proprio, télématique*.

Матеріал НМК вдало збалансований на п'яти обов'язкових подвійних сторінках (*double page*) підручника. У матеріалах НМК добре продумана мотивація діяльності, а отже студенти легко розпочинають мовленнєві дії. Проте, деколи лексичні, граматичні та інші труднощі затримують темп читання, призводять до втоми і, в кінцевому результаті, до втрати інтересу до тексту. Отже, автори НМК продумали вправи на зняття цих труднощів, ввели різного типу ремарки, нагадування, таблиці, граматичні пояснення, ключі до вправ, тексти аудіо документів, коментарі, які допомагають студенту почувати себе захищеним. Але, на нашу думку, опрацюванню всіх текстів повинна передувати значна робота з активізації життєвого, мовного і мовленнєвого досвіду студентів. Зняти труднощі допоможе вступне слово викладача, в якому він може окреслити життєве кредо письменника, митця, виділити сюжетну лінію, залучити студентів до обміркування змісту цього тексту. Саме викладач, знаючи мовну

компетенцію студентів, якомога краще може підібрати порядок подачі матеріалу, вписати в канву оволодіння чи повтор лексичного, граматичного матеріалу, вирішити, що в даний момент більш необхідно студенту. Викладач має бути завжди поруч, але на різних етапах роботи повинен міняти свої функції, то як керівник навчального процесу, то як джерело мови, то як партнер чи консультант.

Отже, роль та місце читання в НМК “Connexions” кардинально змінились. Воно набуло діяльнісного характеру в процесі функціонування самої діяльності. Мотив та практичні цілі ініціюють дану діяльність. Інтерес студентів до читання підтримується автентичністю, інформативністю текстів, відчуттям захищеності, різноманітними видами опорних схем, зміною функцій викладача. Все це зумовлено комунікативно-діяльнісним підходом даного НМК. Треба також зазначити, що підручник не передбачає жорстку регламентацію часу, уніфікацію роботи викладача, він відкриває нові перспективи педагогічному плюралізму і творчій активності.

Література

1. Горкун М.Г. Роль тексту і методи навчання англійській мові. – Наукові записки. – Том 19. – С. 47-49.

1. Régine Mérieux, Yves Loiseau Connexions. Niveau 1. Méthode de français, Les Éditions Didier, Paris, 2004.

2. Régine Mérieux, Yves Loiseau Connexions. Niveau 2. Méthode de français, Les Éditions Didier, Paris, 2004.

3. <http://www.coe.int/T/DG4/Portfolio/documents/Cadre%20de%20reference%20avec%20hyperliens.pdf>